



IN MEMORIAM

**PRIMADONA
OPEREI
NAȚIONALE**

**(3 august 1935 -
16 mai 2012)**



Maria *Bieșu*

*Scena, Opera -
Dragostea mea*

MARIA BIEȘU -

**UN ZÎMBET LUMINOS
PE CHIPUL NEAMULUI**

**PRIMADONA OPEREI
NAȚIONALE**

ARTISTĂ A POPORULUI

**CAVALER AL “ORDINULUI
REPUBLICII”**

**AL ORDINULUI NAȚIONAL
“STEAUA ROMÂNIEI”**

LAUREATĂ A PREMIILOR DE STAT

PROFESOR UNIVERSITAR

ACADEMICIAN

“DOCTOR HONORIS-CAUSA”

**Președinte al Uniunii
Muzicienilor din Republica
Moldova din 1987**

**Vicepreședinte al Uniunii
Mondiale a Muzicienilor din
Moscova din 1992**

- **Laureată și deținătoare a Premiului III la Concursul Internațional "P. I. Ceai-kovski" din Moscova 1966**
- **Premiul I și Cupa de Aur, pentru cea mai buna interpretare a rolului "Madama Butterfly" din opera "Madam Butterfly" la Concursul Internațional de canto "Miura Tamaki" Tokio, 1967**
- **Laureată a Premiului Fondului "Irina Arhipova" și Medalia de Aur.**

**Maria BIEȘU a interpretat diverse roluri: Floria Tosca, Cio-Cio-san, Aida, Adrienna Lecu-
vrer, Norma, Aurelia, Olga, Na-
talia, Ruxanda, Amelia, Tatiana,
Liza, Iolanta, Cuma, etc.: per-
sonaje din opere renumite, cu
tematici variate.**

**MUZICA A RIDICAT-O
LA CELE MAI ÎNALTE CULMI
ALE GLORIEI –
“CEA MAI BUNĂ CIO-CIO-SAN”
DIN LUME.**

FAMILIA

În august 1935, în familia unui cuplu de oameni simpli din s. Volintiri, raionul Ștefan Vodă, Tatiana și Luca, văzu lumina zilei o fetiță, pe care presa avea s-o califice mai târziu cu: “personalitate fascinantă cu har ales”, “cîntăreață desăvîrșită cu temperament dramatic singular”, “o voce de la Dumnezeu, ce întruchipează frumusețea, generozitatea, blîndețea pămîntului nostru”.



Părinții: Tatiana și Luca Bieșu
Родители: Тарасана и Лука Биеșу
Les parents: Tatiana et Luca Bieșu
The parents: Tatiana and Luca Bieșu



Familia Bieșu
Семья Биеșу
La famille Bieșu
The Bieșu family



Talentul de excepție a
ajutat-o să cînte de-a
lungul anilor tot
repertoriul sopranelor
de operă, plasînd-o în
rîndul celor mai mari și
mai puternice
personalități feminine
ale teatrului liric
european
și mondial ale secolului
nostru.



După concert cu distinșii interpreți Tamara Ciobanu și Gheorghe Eșanu
После концерта с известными артистами Тамара Чобану и Георге Ешану
Après le concert avec les interprètes distingués Tamara Ciobanu et Gheorghe Eșanu
After a concert with the distinguished singers Tamara Ciobanu and Gheorghe Eșanu



Una din Marile Mari ale neamului
Одна из Великих Марий народа
Une des Célèbres Maria du peuple
One of the Greatest Mary of our people



Мария Биешу

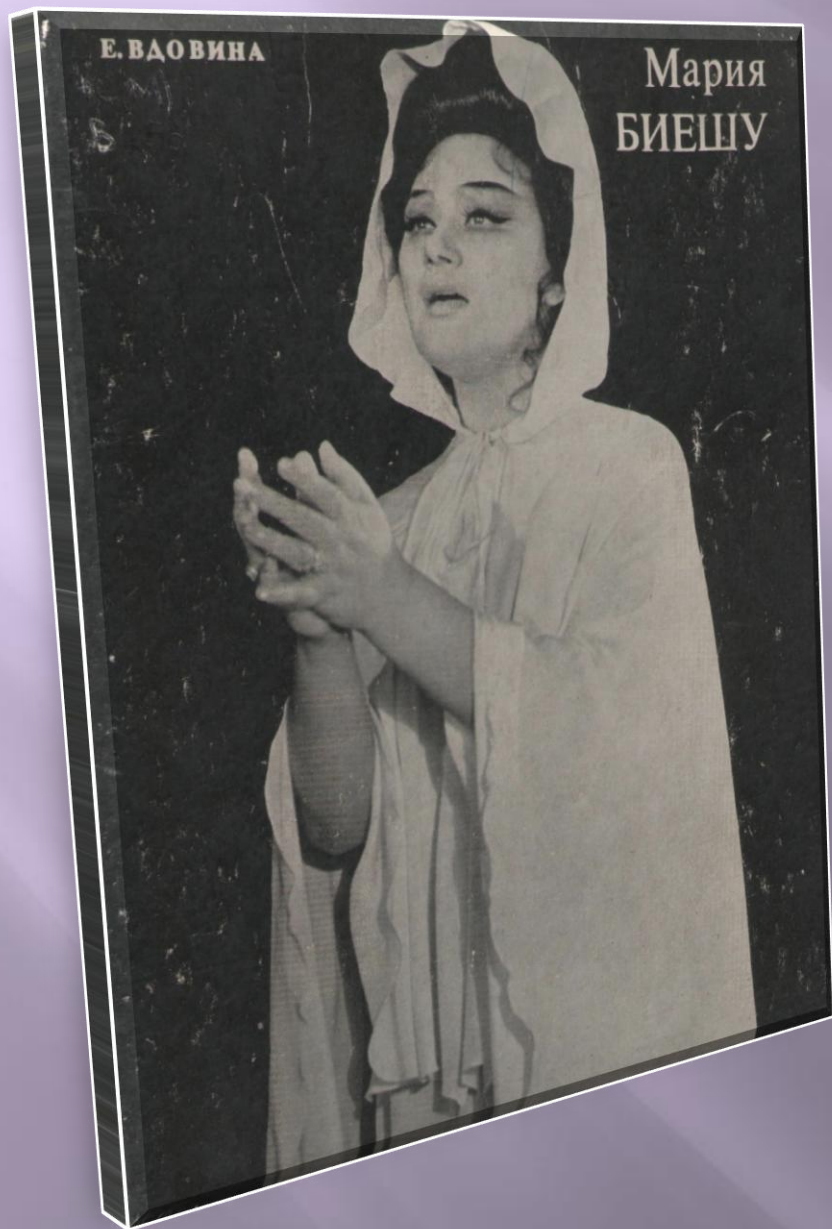
Maria Bieshu



Концерты, камерное исполнительство



Расуна ун кьентек
популяр молдовенеск. 1984
Звучит молдавская
народная песня. 1984
A Moldavian folk song. 1984



Toți copiii sunt minunați!
Все дети прекрасны!
Tous les enfants sont merveilleux!
All the children are wonderful!



În mijlocul copiilor din Japonia
С детьми Японии
Parmi les enfants du Japon
Among the children of Japan

781473)
E43

Republica Moldova

Ministerul Culturii și Turismului
Uniunea Muzieților
Festivalul Național de Operă și Balet



SE DESFAȘOARĂ SUB PATRONAJUL
GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA

EDIȚIA a XV-a, CHIȘINĂU, 8-15 septembrie 2006

INVITĂ MARIA BIEȘU

Un prim acord al toamnei – Festivalul



Muzica este graiul sufletului! Fără a exagera, vom recunoaște că muzica este arta cea mai pur omenească și cea mai universală dintre toate. Ea îi apropie și îi înrudește pe oameni! Să recunoaștem ca nici o sărbătoare nu e sărbătoare fără muzică! Iar muzica adevărată, muzica mare este cea care crează o atmosferă festivă, de zile mari, de așteptare ...

Mă bucură sincer nerăbdarea colegilor mei, a melomanilor capitalei și chiar a republicii de a ne reîntîlni iarăși, în prag de toamnă, la Festivalul Internațional al Vedetelor de Operă și Balet. Pentru cei care sunt oaspeți ori spectatori, toamna pare a veni greu, pe cînd pentru noi artiștii, pentru artiștii din țara noastră, toamna vine ușor, precum un vânt blăndește, precum o mîna bună, precum un zîmbet prietenos.

Și iată că anul acesta, în cadrul unei ediții, deosebit de prestigioase, tinde să se desfășoare și în Chișinău.

Chiar dacă această coincidență e întîmplătoare, bănuiesc, că și o sărbătoare și cealaltă sărbătoare au un spațiu de lume.

Ne mîndrim, că prin intermediul Festivalului Internațional al Vedetelor de Operă și Balet, care are o rezonanță mare în lume, ne faceți cunoscuți, și grație acestui eveniment, promovăm Teatrul de Operă și Balet din Chișinău și vă invităm, în măsura posibilităților, vedetelor să participe la acest eveniment.

Și pentru anul acesta am pregătit spectacole și recitaluri mari cîntărești deosebite, în care vom interpreta operele lui Niko Marcov-Isakov (Bulgaria), David Gvinianidze (Georgia), Iuhani Nummimäki (Finlanda), Iuliană Ciocărlan (România), și să-i reascultăm pe Irina Bîcu (Rusia), Mihai Munteanu, Valeriu Cojocaru, colegii de la Teatrul Național de Operă și Balet din Chișinău și din țările străine.

Le ofer întrega mea recunoștință! Spunînd acestea, recunosc, pe cît de dificil este să realizez că voi fi unul din cei care vor avea parte de împliniri și luminări ale sufletului atunci, cînd vă veți afla în Chișinău. Anunț că în zilele pline de muzică și de spectacole, cîntărești din toată lumea vor veni în Chișinău să se epuiezează ... Pentru că un cîntec ce a rămas să doină în suflet și să se transmită din generație în generație este cel mai prețios lucru pe care îl putem avea.

Cu drag de Dumneavoastră,
Maria BIEȘU

781473)
E43

INVITĂ MARIA BIEȘU

Музыка – это язык души. И это без преувеличения, ведь музыка – самое человеческое и самое универсальное искусство. Она сближает и объединяет людей! Согласитесь – ни один праздник не обходится без музыки! А настоящая, великая музыка создает атмосферу таких праздничных и долгожданных дней...

Меня искренне радует нетерпение моих коллег, столичных и даже республиканских меломанов, их желание воссоединиться осенней порой на Международном Фестивале Звезд Оперы и Балета. Для гостей и зрителя наступление осени кажется медленным, а для тех кто занимается организацией этого события, ставшего таким престижным, время пролетает незаметно – только успели отчитаться по одному Фестивалю, а следующий уже на пороге...

И вот, наконец, 15-й Фестиваль! Мне кажется знаменательным и то, что количество осенних Фестивалей совпадает с годами независимости Республики Молдова. Даже если это просто случайное совпадение, в истории эти события находятся рядом, и мне кажется, что оба эти праздника – это след оставленный нашим народом во времени и пространстве, народом, занимающим этот кусочек вселенной.

Мы гордимся, что благодаря Международному Фестивалю Звезд Оперы и Балета, который всегда получает широкий мировой резонанс, мы становимся более значимыми, нас больше ценят. Я думаю, что это событие превращает нас в верхних миссионеров нашей музыкальной культуры во всем мире. Благодаря фестивалю, на который мы приглашаем, по возможности, всех звезд, выступающих на мировых сценах, Национальный Театр Оперы и Балета отмечен на культурной карте мира.

И в этом году мы приготовили меломанам настоящие сюрпризы. В спектаклях и сольных концертах будут выступать великие оперные певцы. Например, впервые нас порадуют Ника Маркова-Исакова (Болгария), Габриела Мори (Италия), Михал Мартек (Польша), Давид Гвинианидзе (Грузия), Юхани Нумминен (Финляндия) и другие. Конечно, невозможно представить фестиваль без выдающегося дирижера Александру Самоила. Также мы снова рады увидеть у дирижерского пульта маэстро Алексея Балана (Украина), Георгия Станчу (Румыния), вновь насладиться пением Ирины Бикчуловой (Россия), Габриелы Фелбер (Венгрия), Михалы Губского (Россия), Михалы Мунтяна, Валерия Кожожару, Бориса Материнко ... Надеюсь, что не обидится на меня мои дорогие коллеги из нашего Национального Театра Оперы и Балета, которых я здесь не назвала, но без которых Фестиваль не был бы праздником.

Я глубоко Вам признательна! Говоря об этом, я понимаю, какой иногда трудной и невозможной кажется подготовка, но какой же счастливой и одухотворенной я себя чувствую, когда осенней порой зажигаются огни рампы, которые будут освещать дни, наполненные особой музыкой. Приходите!... Певцы со всего мира, мы ждем Вас! Вы убедитесь что в Кишиневе опера и балет не перестали.

Приходите на встречу с различными жанрами и школами музыкального искусства, которых отличает высокий уровень культуры.

Сердечно Ваша,
Мария Биеșу

Music is the soul's language. It is hardly too much to say that music is the purest and most universal art ever known to man. It brings people together. Let us admit: no celebration is possible without music! And the really is the one that creates a sense of festivity, high day and expectation. ...

Universitatea de Științe
"Al.I. Cuza Iași"
Biblioteca științifică
Pond. 01/00/001





Maria Bieșu

Sunt un om fericit! Din mai multe motive. Unul ar fi că mi-a dăruit Dumnezeu Cântecul – este tot ce poate fi mai minunat! Apoi, datorită aceluiași dar divin am ajuns a fi bogată în prieteni. Nu cred că print-o altă forță ar putea fi adunate împreună atâta inimi, care să vibreze în unison și să-și înalțe sufletul spre aceleași culmi...

Datorită cântecului și timpului pierde noțiunea de trecut.

Nunțările amilor se face cu totul și cu totul deosebită. Bunăoară, pentru mine 45 de ani de activitate scenică înseamnă tot atâtea clipe fulminante, prin care abia de am reușit să mărturisesc lumii dragostea *nenăvăgărită* pentru operă. Poate din acest motiv am și lansat, apoi realizat ideea unui Festival prin care să chem oamenii să vină în universul muzicii – cel mai aproape de Dumnezeu spațiu!

Mă bucur în fiecare toamnă să-mi întâlnesc prietenii de aici și de departe, veniți nu doar la Festivalul "Invită Maria BIEȘU", dar într-un fel la întâlnirea cu sine prin intermediul operii și baletului. Același lucru mi se întâmplă și mie an de an. Parcă ar fi să ajung la o răscruce, unde fac un popas, mulțumindu-și providenței pentru faptul ce mi l-a dat, apoi rigându-mă să-mi ajute să merg mai departe.

Deși fiecare ediție a Festivalului este deosebită, aceasta pentru mine semnifică un bilanț al realizărilor. De aceea mă bucur prezența la acest eveniment a oamenilor care m-au călăuzit la începuturi. Printre ei este draga mea prietenă – o doamnă-regină a scenei Irina Arhipova. De asemenea mă bucur foarte mult de prezența lui Teimuraz Guguyvili, Ion Iancu, Askar Abdrazakov, Vladislav Plavko, precum și a colegilor mei de aici fără de care, firește, nu s-ar putea ține în scenă. Sunt minunați! Și Alexandru Samoilă, Nicolae Dobotaru, Mihai Munteanu, Vladimir Dragoș, Nicolae Busuioc...

Opera, mi-e dragă munca pe care o fac cu toată dăruirea și mărturisesc – mi-e drag spectrul, căci pentru el ne sacrificăm noi artiștii. Mă bucură faptul că Festivalul inițiat și dirijat de mine a obținut recunoașterea conducerii de vîrf a Țării – va fi de acum înainte patronat și protejat la nivelul cel mai înalt...

Sunt, și mă simt într-adevăr fericită!

Maria BIEȘU, Artista a Poporului

Я очень счастливый человек! И по многим причинам. Во-первых, Бог подарил мне Песню – а что может быть прекрасней! Со временем этот божественный дар собрал вокруг меня множество друзей. Не думаю, что какая-либо другая сила смогла бы собрать столько сердец, которые бы звучали в унисон, вознос и облагораживая души.

Песня приоткрывает Врата.

И ощущение прожитых лет становится особенным. Например, для меня 45 лет творческой деятельности – это все те первые мгновения, которые дали мне возможность доказать миру свою огромную любовь к опере. Может быть, именно поэтому я пришла к идее организации Festivala, а потом и к ее реализации. Этот Festival приглашает людей в мир музыки, мир, приближающий их к Богу!

Каждую осень я очень рада встрече с друзьями, живущими здесь и приезжающими издалека; они приезжают не только на Festivalul «Приглашет Мария Биеșу», но и тогда, чтобы встретить самих себя, погулявшие в мир оперы и балета. Из года в год же самое происходит и со мной. И каждый раз я словно оказываюсь на перепутье, и, остановившись, благодарю providență за божественный дар, а потом прощаю себя, мне силы продолжать двигаться вперед.

Несмотря на то, что каждый Festivalul дарит что-то особенное, для меня это возможность подвести итоги. Поэтому меня особенно радует, когда на Festivalul приходят люди, которые были моими проводниками в начале пути. Среди них моя любимая подруга – королева сцены – Ирина Архипова. Также я всегда рада видеть Теимураз Гуугуйвили, Иона Йанку, Аскар Абдураков, Владислав Плавко и других. Не могу не назвать и моих коллег из Молдовы, без которых, естественно, я не мыслю себя на сцене. Они прекрасны! И Александр Самойла, и Николай Доботару, Михаил Мунтяну, Владимир Драгош, Николай Бузуйок...

Мне дорог Оперный театр, мне дорога моя работа, которой я отдаю всю душу, и признаюсь, мне очень дороги зрители, потому что именно для них мы, артисты, жертвуем собой! Меня радует тот факт, что Festivalul, организованный и руководимый мной, получил признание у нашего правительства, и теперь будет поддерживаться на самом высоком уровне...

Я счастлива, и действительно чувствую себя счастливой!!!

Maria BIEȘU, народная артистка



1228786

ЛИТЕРАТУРА ШИ АРТА МОЛДОВЕЙ

ЕНЧИКЛОПЕДИЕ



М. Биешу на сцена театрул дин опера «Еронка балад» де А. Стырча

Ла арт. Еронка М

94 БИЕШУ

армонизязэ ку мобилиерул дин леми де кулоаре дескисэ (тей, местякян, фрасин) ши невописит. Весела фоарте дура аре пропорций май финэ ын рапорт ку чя ын стилул ампир. Портул фемеек ши борбэтеск пресупун о анумитэ симпли- тате. Ын пиктурэ Б. репрезинтэ о ва- риантэ а романтизмулуй. Ын стил Б. есте декорат интериорул Музеулуй ре- публикан де арте пластиче дин Киши- нуу.

БИЕШУ Мария Лукьяновна (н. 5. 5. 1934, с. Вологитровка, азь ын р-нул Су- воров, РССМ), кытэряш сов. молдова- нэ (сопранэ лирико-драматикэ). Акти- вистэ не тэрым обштеск сочиал. Десфо- шоаро о ларгэ активитате педагогикэ ла Консерваторул молдовенеск де Стат дин Кишинэу. Дин 1983 — дочент. Ар- тистэ а попорулуй дин УРСС (1970). Мембру ал ПКУС дин 1979. Са нэскут ынтр'о фамилие де колхозничэ. Инци- ал с'а манифестат ын кадрул активитэ- щий артистиче де аматорь ка интерпретэ де кынтэче популяре молдовенештэ. А абсолют Консерваторул де Стат «Г. Му- зическу» дин Кишинэу (1961, класа де канто ку С. Зарифиян). Ын аний де студий есте солистэ ын оркестра де му- зикэ популярэ «Флуераш» (1958—60) ши ефектуязэ примеле ынкежистрэрэ ла Радиодифузиуна молдовенескэ ку оркестра дирижатэ де Д. Федов. Дин 1961 солистэ ла Театрул акад. де оперэ ши балет дин Кишинэу, пе сцена кэруа а дебуат ын ролул титулар дин опера «Тоска» де Ж. Пуччини (1962). Ын 1965—67 шь-а дэсэвыршит мэстрия ла театрул «Ла Скала» дин Милано (Ита- лия) суб кондучера куноскутулуй пед- агог Е. Пиацца. Ын ачаствэ периодаэ девие- не лауреатэ а челуй де ал III-ля Конкурсу интернационал «П. Чайковский» (Пре- миул III), ыр ын 1967 обшине Премии I пентру чя май реушитэ интерпретаре а ролулуй Чю-Чю-сан ла Конкурсул интернационал «Миура Тамаки» (То- кио). Б. а ынтрелпринс нумеровэе турнее прин орашеде УРСС (Москва, Ленин- град, Киев, Вилнюс, Баку, Тбилиси,

М. Биешу ын ролул титулар дин опера «Чю-Чю- сан» де Ж. Пуччини



М. Биешу

Минск ш. а.) ши а еволуат пе сцена те- атрелор дин дифери- те ораше але думий (Берлин, Лайпциг, Прага, Брно, София, Бухарештэ, Буда- песта, Варшовия, Белград, Хелсинки, Парис, Рио-де-Жа- нейро, Нью-Йорк), а концерат ын Куба,

Жапония, Аустралия, а партиципат ла челе май престижоусе фестивалуры музикале («Стеле московите», «Нощь албе», «Примэвара киевлянэ», «Тоамна белорусэ», «Зорий Крымеей», «Ала-Тоо», «Мэришор» ш. а.), ла чиклула де кон- черте «Вочь фрумоасе» дин Берлинул де Вест. Вочя са ку ун тамбу де о рарэ фрумусецэ ши де о ынтиндере експе- ционалэ, егалэ ын тоате режистреде, музикалитатэ са деосебитэ, кынтул экс- пресив, техника перфекционата, дикция импекабилэ се ымбинэ ын мод органик ку ыналте ынсуширэ сценик-драматиче. Ачесте калитэщэ, даторите «талентулуй ынэскут ши муничий титаниче» (Т. Хрен-ников), ый пермит сэ интерпретезе ку о рарэ ушуриушэ ши стрэлчире, ку о



М. Биешу ын ролул титулар дин опера «Флория Тоска» де Ж. Пуччини

форца реалистэ тулбурэтоаре партиде лириче, пасионат-драматиче ши де маре виртуозитате, сэ абординэ ун ларг репертоариу дин креация де оперэ русэ, советикэ ши универсалэ: Татьяна, Лиза, Йоланта («Евгений Онегин», «Дама де пикэ», «Йоланта» де П. Чайковский), Земфира («Алеко» де С. Рахманинов), Наталия («Ын фуртуно» де Т. Хрен-ников), Недда («Паице» де Р. Леонка- валло), Чю-Чю-сан, Турандот (ын опереле омонимэ) ши Мими («Боема» де Ж. Пуччини), Анда, Дездемона, Леонора, Сантуца («Аида», «Отелло», «Трубадурул», «Форца дестинулуй» де Ж. Верди). Мареле талант ши персо- налитатэ артистикэ а кынтэрецей ка-



М. Биешу ын ролул Доминкэ дин опера «Еронка балад» де А. Стырча

пэствэ о експресиэ ши о армоние пле- нары ын опера «Норма» де В. Беллини, атэстынд-о дрепт о интерпретэ де о пугерникэ амплитудэ трайникэ, ыр ын спектаколеде «Турандот», «Форца дестинулуй» ши «Адриена Лекувьор» де Ф. Чилеа, синтеза органикэ а латурий вокале ши а челей сцениче се доведеште а фи деосебит де конвингэтоаре. Ун маре интерес презинтэ опера «Диона ши Енеас» (монтатэ пе сцена де кон- черт ла Кишинэу), ын каре Б. а еволуат ын ролул Дидонея. Б. а интерпретат ку деосебит сукчэс ролуриле принци- пале ын опере де композиторь дин Молдова: Доминка («Еронка балад» де А. Стырча), Глира (опера омонимэ де Г. Няга), Олга («Сергей Лазо» де Д. Гершфельд). Б. с'а ремаркат ын ну- мероусе речиталуры де музикэ камералэ де композиторь рушэ (М. Глинка, А. Даргомыжский, Н. Римский-Корса- ков, П. Чайковский, С. Рахманинов) ши советичэ (А. Арутюнян, Д. Шоста- кович, З. Палиашвили, С. Прокофиев, Г. Свиридов, М. Тудубеев. Репертоариул сэу купринде креаций вокале де Й. С. Бах, Г. Хендел, В. А. Мцарт, Ф. Шуберт, Ф. Лист, Й. Брамс, Ж. Кар- риссими, А. Страделла, Д. Чимароза ш. а.), прекум ши де композиторь молд. Е. Кока, В. Загорский, С. Лунгул, В. Ро- тару, Е. Дога. Б. есте о искуситэ ин- терпретэ де кынтэче популяре молд.: «Дойна кылор нистрене», «Лунг е дру- мул ши котятэ», «Кынтэч де нунтэ» ш. а. А еволуат ын филмеле «Вочя мя е пен- тру тине» (1971), «Кынтэ Мария Биешу» (1975), «Ку драгосте кэтре вой» (1979), «Кынтэчеле драгостей» (1980), «Чю-Чю-сан» (1981), «Флория Тоска» (1982, тоате ла «Телефильм-Кишинэу») ши «О, Мария!...» (1984, «Экран»). А ынкежистрат ла фирма «Мелодия» опе-

Serafim Buzilă



Interpreți DIN MOLDOVA

Lexicon enciclopedic
(1460-1960)



Editura ARC

EDITURA ARC



EDITURA ARC



Maria
Bieșu

debutază în rolul Floria Tosca din opera omonimă de G. Puccini (28. IV. 1962). Urmează școala de stagari a Teatrului *La Scala* din Milano cu Enrico Piazza (1965-1967). Cadru didactic la Conservatorul „G. Musicescu” (din 1980); docent (1983); profesor universitar (1987). Carieră artistică de succes internațional. Laureată a Festivalului tineretului și studenților (Chișinău, 1957); Artistă emerită din Republica Moldova (1964); Premiul I la Concursul internațional „P. I. Ceikovski” al interpreților (Moscova, 1966); Premiul III la Concursul internațional de canto „Miura Tamaki” (Tokio, 1967); Artistă a poporului din Republica Moldova (1967) și din U. R. S. S. (1970); laureată a Premiului de Stat al Moldovei (1968) și al U. R. S. S. (1974); Laureată a Premiului V. I. Lenin (1982); Ordinul Republicii (1993). Membră a mai multor jurii ale concursurilor și festivalurilor internaționale.

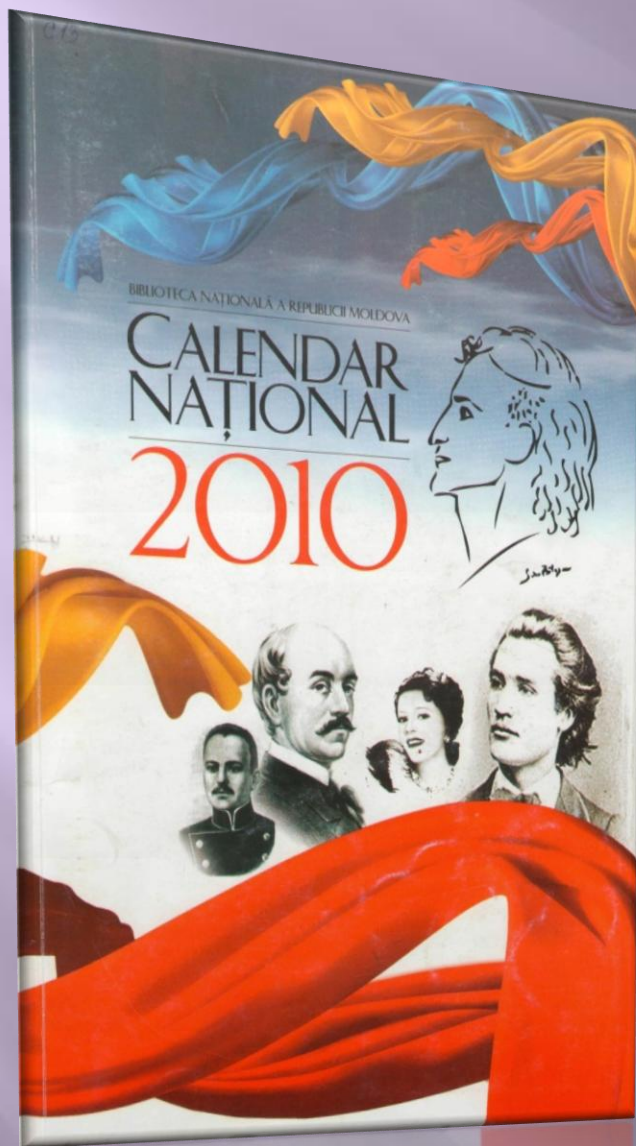
Turnee artistice în Italia, Japonia, Germania, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, S. U. A., România, Brazilia, Franța, Finlanda, Cuba, Australia, Belgia, Spania, Rusia și celelalte republici ale fostei U. R. S. S.

Roluri: Floria Tosca („Tosca”), Turandot (omonimă) și Mimi („Boema”, de G. Puccini), Tatiana („Evgheni Oneghin”), Liza („Dama de Pică”), Nastasia („Vrăjitoarea”) și Iolanta (omonimă, de P. I. Ceikovski), Aida (omonimă), Leonora („Trubadurul”), Leonora („Forța destinului”), Desdemona („Otello”), Amelia („Bal mascat”), Elizabetha („Don Carlos”) și Abigail („Nabucco”, de G. Verdi), Norma (omonimă, de V. Bellini), Serafina („Vivat, maestro !”), și San („Clopotelul”, de G. Donizetti), Didona („Didona și Enea” de H. Purcell), Santuzza („Cavalleria rusticana” de P. Mascagni), Zamfira („Aleko” de S. Rahmaninov), Natalia („În furtună” de T. Hrennikov), Aurelia (omonimă) și Olga („Serghei Lazo”, de D. Gherșfeld) Rita („Aici e liniște în zori” de K. Molceanov), Domnica („Eroica baladă” de A. Stârcea), Glira (omonimă, de Gh. Neaga), Ruxanda („Alexandru Lăpușneanu” de Gh. Mustea) ș. a.

A colaborat cu: I. Alterman, L. Gavrilov, A. Nève, A. Mocealov, L. Hudolei, T. Gurtovoi, T. Alioșina, L. Erofeeva, N. Bașkatov, M. Munteanu, I. Paulencu, T. Cuzminov, I. Gheil, L. Boxan, V. Savitchi, S. Lunchevici, M. Pavlusenko, V. Trețiak, A. Fedoseev, D. Koroliov, B. Haikin, V. Mironov, B. Șadrin, L. Alioșina, A. Șevcenko, A. Jarikov, V. Zaklikovski, F. Anikeev, B. Materinco, V. Dragoș, S. Burghiu, E. Șenderovici, O. Iancu, S. Daniliuk, Z. Andjaparidze, I. Arhipova, M. Ermler, I. Mazurok, E. Obrazțova, V. Noreika, V. Calestru, D. Fedov etc.

Elevi: Inesa Anisianian, Iurie Stamatii, Sofia Donica, Ira Jarkih, Ștefania Ștefan ș. a.

A înregistrat la Radio Chișinău lucrări de J. S. Bach, V. Bellini, G. Bizet, A. Boito, A. Bogatârev, A. Borodin, J. Brahms, M. Glinka, G. Carissimi, G. Puccini, S. Rahmaninov, A. Aliabiev, J. Strauss, F. Chopin, F. Poulenc, M. Reger, G. Fauré, C. M. Weber, A. Stradella, N. Rimski-Korsakov, L. Beethoven, S. Prokofiev, A. Arutiunian, C. Deker, F. Schubert,



Maria BIEȘU
1935

Cântăreață de operă, soprană și lied, Primadona Operei Naționale din Republica Moldova, profesor universitar, academician.

S-a născut la 3 aug. 1935 în com. Volintiri (actualmente r-nul Ștefan Vodă).

În 1951 a absolvit școala din satul natal, continuându-și studiile la un colegiu cu profil agrar din or. Leova. Pe scenă, a debutat la un concurs raional, ca solistă în cadrul formației de muzică populară *Fiuieraș*, alături de celebrii Tamara Ciobanu și Serghei Lunchevici.

În 1955-1961 a studiat la Conservatorul de Stat din Chișinău, în clasa pedagogului Suzana Zărnian, apoi a profesorului Polina Botezat. După absolvire a fost angajată la Teatrul de Stat de Opera și Balet din Chișinău, pe a cărui scenă, în 1962, a interpretat aria Florei Tosca din opera *Tosca* de G. Puccini. Succesul a fost recunoscut atât de specialiști, spectatori, cât și de teatrul care a început să proiecteze un repertoriu special pentru ea. În 1963 își prezintă cu brio rolul din *Madame Butterfly* în orașul bulgar Ruse, iar în 1964 interpretează un faimos turneu prin mai multe orașe ale ex-URSS. Într-un șir de spectacole, l-a avut ca partener pe Muslim Magomaev.

În 1965-1967 face stagiunea la Teatrul *La Scala* din Milano, unde sub conducerea renumitului pedagog Enrico Piazzi pregătește în limba italiană ariile Toscăi, Aidei, Cio-Cio-San și Leonorei din operele lui G. Puccini și G. Verdi. În 1967, a obținut titlul de „*Cea mai bună Cio-Cio-san*” la Concurusul Internațional de canto *Miura*

Tomaki, desfășurat la Tokio, după care urmează o fructuoasă activitate concertistică. A întreprins numeroase turnee artistice în Italia, Japonia, Germania, Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, SUA, România, Brazilia, Franța, Finlanda, Cuba, Australia, Belgia, Spania, Rusia, republicile ex-URSS. Participă la ciclul de concerte *Voci sublime* de la Berlin, la festivalurile muzicale *Stelele Moscovei*, *Noapțile albe de la Petersburg*, *Primăvara kieveană*, *Toamna bielorusă*, *Zorii Crimeii*, *Mărțișor* etc.

Interpretează cu succes roluri din operele compozitorilor din Moldova: Aurelia, Olga (opera omonimă, respectiv, opera *Serghei Lazo* de D. Gherșfeld); Domnica (*Balada eroică* de A. Stărccea), Glira (omonimă de Gh. Neaga); Ruxanda (*Alexandru Lăpușneanu* de Gh. Mustea); roluri titulare din creațiile universale: Aida, Desdemona, Leonora, Santuzza (în opera omonimă, în *Othello*, *Trabardurul*, *Forța destinului* de G. Verdi); Cio-Cio-San, Turandot, Mimi (în operele omonime, în *Boema* de G. Puccini); Tatiana, Liza, Nastasia, Iolanta (*Eregheni Oneghin*, *Dama de pică*, *Vrăjitoarea*, opera omonimă de P. I. Ceaikovski) etc., în repertoriul cântăreței predominant opera italiană romantică din secolul XIX: peste 30 de titluri.

Se remarcă în numeroase recitaluri de muzică camerală de compozitori ruși (M. Glinka, A. Dargomijski, N. Rimski-Korsakov, S. Rahmaninov, D. Șostakovici, S. Prokofiev, G. Sviridov) etc. A interpretat creații vocale de J. S. Bach, G. F. Händel, W. A. Mozart, F. Schubert, F. Liszt, J. Brahms, G. Carissimi, A. Stradella, D. Cimarosa, G. Caccini etc., precum și de compozitori moldoveni: E. Coca, V. Zagorschi, S. Lungu, V. Rotaru, E. Doga.

Din 1980 activează și la Conservatorul *G. Musicescu* din Chișinău; docent (1983), profesor universitar (1987).

Membră a mai multor jurii ale unor concursuri (*Glinka*, *Ceaikovski*) și festivalurilor internaționale de canto (Tokio, Barcelona, Bu-

dapesta). Președinte al Uniunii Muzicienilor din Republica Moldova (din 1987).

Vicepreședinte al Uniunii Mondiale a Muzicienilor din Moscova (din 1992).

Fondatoare a Festivalului Internațional al vedetelor de operă și balet *Invită Maria Bieșu*, care are loc anual la Chișinău (ed. I-a - 1990, ed. XVII - 2009).

Premii și distincții: Artistă Emerită a RM (1964), Artistă a Poporului din RM (1967), laureată a Premiului de Stat al RM (1968), Artistă a Poporului din ex-URSS (1970), laureată a Premiului de Stat al ex-URSS (1974), *Ordinul Republicii* (1992), *Ordinul Național Șteana României* în gradul de Comandor (București, 2000), laureată a Premiului Fondului *Irina Arhipova* și Medalia de Aur, Medalia *Mihai Eminescu* (București, 2001), membră de onoare a Academiei de Științe a Republicii Moldova (din 1999). Om de Onoare al orașului Chișinău (1987), *Doctor Honoris Causa* al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău.

A semnat cartea de memorii *Viața mea e un turneu...*, menționată cu Premiul *Cartea Anului*, în cadrul Salonului Internațional de carte din Chișinău 2009.

A se vedea și articolele din *Calendarul bibliotecarului 1994*. - Chișinău, 1993. - P. 78-80; *Calendar Național 2005*. - Chișinău, 2004. - P. 214-216.

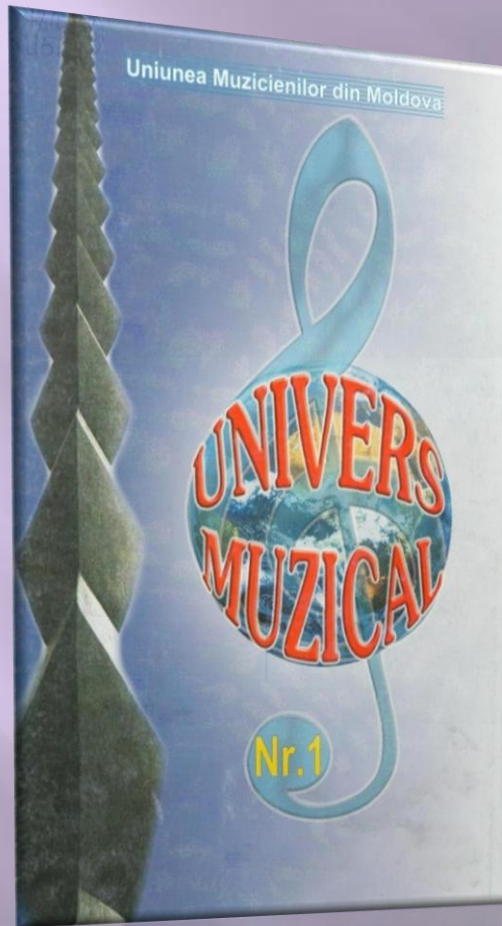
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Bieșu, Maria. Viața mea e un turneu... / Maria Bieșu. - Chișinău: Cartea Moldovei, 2009. - 209 p.

Maria Bieșu: Scena, Opera - Dragostească mea / dir. imagine: Mihai Potârniche; text: A. Dănilă; fotogr: Mihai Potârniche. - Chișinău: Cartea Moldovei, 2005. - 240 p.: fotogr.

Vă invită Maria Bieșu: Festival Internațional al vedetelor de operă și balet, 10 ani: 3-11 sept. 1998. - Chișinău: Tipogr. Sirius, 2000. - 26 p.: il. - Text paralel: română, rusă.

Vă invită Maria Bieșu: Viziuni actuale asupra operisticii și baletului:



Marfa BIEȘU:

SĂ CREDEM ÎN CE DORIM - ȘI VOM AVEA



Avem un univers al muzicii aici?

S-ar putea să-l avem...

Sa încercăm a ne răspunde, a ne da seama de acest lucru prin intermediul unei reviste. Ar fi minunat să ne reușească!

Muzica are limbajul ei, care poate fi înțeles și tălmăcit nu de oricine. Auzit, ascultat - da!

De fapt, muzica are un grai al ei. Nu cunosc un alt gen de artă mai bogat. Nici pictura, nici teatrul nu posedă această forță. Forța muzicii e magnifică!

Muzica egalează zborul. Poate, când omului i s-au tăiat aripile i-a fost dată muzica?!

Deși e vorba de universul muzicii, aș vrea sa mă întorc cu gândul la Eminescu.

L-am cântat și când nu se putea! Îmi interziceau conducătorii de atunci, motivând că nu este poetul nostru. Sunt fericită și mândră că nu m-am temut de nimeni! Îmi amintesc o discuție la Ministerul Culturii: mi se spuse că voi fi scoasă din lucru dacă-l cânt pe Eminescu. I-am întrebat pe cei prezenți: „Dar cui i-a făcut Eminescu vreun rău? Îl citește o lume, de ce noi să-l uităm? De ce Eminescu?!”

A fost o discuție foarte aprinsă. Dar am ieșit în scenă și am cântat. După care ministrul culturii (era pe-atunci Constantinov) se apropie și-mi zice zâmbind: „Ai cântat totuși!”

Dacă am fost meniți să-l avem și să-l păstrăm pe Eminescu, trebuie sa credem că avem și vom avea un Univers muzical. Depinde foarte mult de noi!..

Матурисеşte cu un surâs abia perceptibil, e, cu siguranță, primul și deocamdată, unicul naist în lume care posedă titlul de profesor universitar. Ar fi fost, poate, al doilea, dar neîntrecutul George Zamfir abia în ultimii ani a început să facă carieră didactică.

Vasile Iovu e și primul autor de manuale pentru studierea năului, pionieratul în acest domeniu i-a solicitat multă muncă, alergătură pe la edituri etc.

În acest miez de vară, în preajma zilei sale de naștere, Vasile Iovu mai are o bucurie, e și a noastră, a tuturor celor care-i îndrăgesc și-i prețuiesc arta interpretativă. E vorba de trei CD-uri, o firească încununare a trudei sale de artist. Am zice chiar că e încă un vis împlinit. Discurile sunt intitulate inspirat: "Ave Maria" (muzică clasică), "Legenda Basarabiei" (muzică folclorică) și "Meditație" (muzică ușoară). Deci, de acum încolo, melomanii din țară au fericită posibilitate să-l reasculte pe naistul Iovu oricând le poștește inima, chiar atunci când acesta lipsește din țară.

Ar fi cazul să menționăm că, aflându-se în Austria, Vasile Iovu a înregistrat și acolo două CD-uri.

E un destin artistic împlinit, aflat în zenitul creației. Maturisеşte uneori în cercul prietenilor și nu se știe al cui e mai mare norocul: al năului că l-a întâlnit pe Vasile Iovu, sau al său că și-a nemănat viața cu acest instrument mirabil. Totuși, nu uită niciodată că atunci când deja dăse flautul la Conservator și credea că va fi flautist, cunoscutul dirijor Dumitru Blăjînu a avut o vorbă de inspirație divină și i-a sugerat ideea să încerce să cânte la nai. A fost într-un ceas bun...

"Când răsună naiul lui Vasile Iovu, coboară cerul pe pământ, iar țărâna, cu tot cu livezi și cu se, urcă mai aproape de cer; izvoarele sporesc și piatra devine sentimentală, cometele cădoare pe bolți adevăresc că există viață pe pământ, iar strămoșii cei din veacuri și uitare vin contemporanii noștri... Naiul lui Vasile Iovu vorbește de Sufletul nostru cel netrecător", scrie poetul Nicolae Dabija și aceste metafore certifică adevărul că glasul năului e înrudit cu muzica, cu sublimul poeziei. Adică Vasile Iovu e un mare poet, dar poeziile lui fără cuvinte, însmise prin armonii sonore, înfloreasc cuvinte și emoții în sufletul celor care-i ascultă naiul.

Dorim să dănuie cântul acesta cât mai mult.

Silvia FULGA

ПИР ДИВНОГО МЕЛОСА



Последний день цветущего мая подарил кишиневцам гала-концерт Марии Биешу. Звучали фрагменты классических опер (преимущественно итальянских) в исполнении наших вокальных корифеев.

На этом пиру дивного мелоса его королева Мария Биешу предстала в немеркнущем блеске своего вокального гения. Все в ней пленяло, как и прежде: уникальный свежий и теплый тембр, божественная музыкальность, артистическое обаяние и, конечно, неповторимое певческое мастерство.



Её программа, восхитившая разнообразием и объемом, включала сложнейшие арии и ансамбли из «Нормы» и «Сомнамбулы» В.Беллини, из «Силы судьбы», «Трубадура», «Макбет» и «Отелло» Дж.Верди, из «Адриенны Лекуврер» Ф.Чилеа, «Мефистофелия» Бойто, «Сказок Гофмана» Оффенбаха, «Паяцы» Леонкавалло... Беспредельная палитра красок проникающий в сердце нежный лиризм кантилены, страстность драматического монолога изящество жемчужной россыпи колоратур - всё это воскрешало золотые страницы вокальной биографии примадонны.

В трёх изумительных по красоте оперных дуэтах вместе с Марией Биешу выступили ведущие солисты Национальной оперы: Михаил Мунтян (в «Отелло»), Владимир Драгош («Трубадур») и Татьяна Бусуйок («Сказки Гофмана»). Они исполнили также и отдельные арии. Красивейший тенор Михаила Мунтяна покориł искренностью и глубиной драматизма в ариях Канио («Паяцы») и Рудольфа («Луиза Миллер»). Владимир Драгош, один из лучших баритонов наших дней, как бы «погрузил» слушателей в океан вокальной красоты в арии Макбета («Макбет»). Татьяна Бусуйок своим бархатным меццо-сопрано также доставила радость публике.

Программа концерта в целом была выстроена логично и со вкусом, в чем немалая заслуга и дирижера Николая Доготару, весь вечер стоявшего за пультом. Он чутко аккомпанировал солистам, а также увлеченно исполнил две эффектные оперные увертюры (к «Норме» и к «Севильскому цирюльнику»), где выявил их тембровые красоты и упругую ритмическую энергию.

Хор театра (руководитель Марин Балан) ярко и мощно прозвучал в героическом финале «Stabat mater» Россини и достойно участвовал в оперных фрагментах.

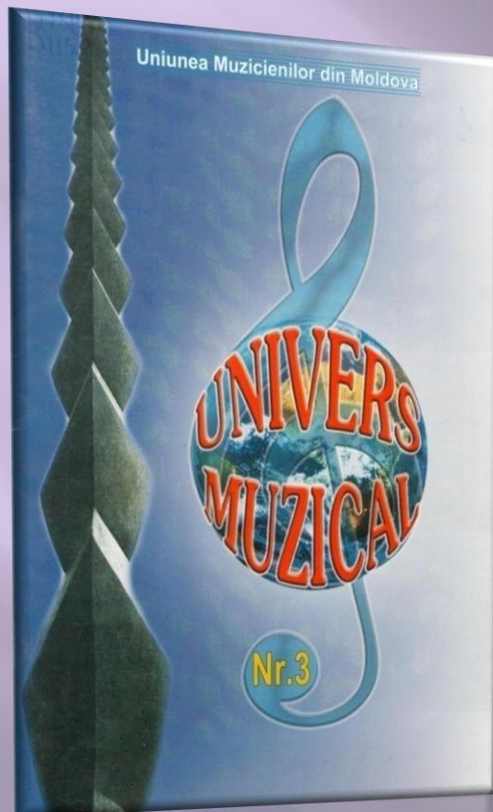
Публика, горячо принимавшая певцов и музыкантов, потребовала исполнения на «бис». Мария Биешу спела «Хабанеру» из оперы «Кармен» Ж.Бизе, да так самобытно, изящно!.. И подумалось, что она, сопрано, могла бы сказать своё неповторимое слово в этой меццовой партии (кстати, как и Мария Каллас, когда-то певшая Кармен).

Концерт закончился бессмертным «Brindisi» из «Травиаты» в исполнении всех участников.

Гала - концерт, позволивший слушателям насладиться великолепными голосами и музыкой, прозвучали как предвестник Фестиваля «Vă invită Maria Bieșu», ежегодного праздника, который его хозяйка, подлинный лидер искусства Молдовы, в пору золотой осени дарит своему народу.



Елена ВДОВИНА



Maria BIEȘU

LA ÎNCEPUT DE AN...



A mai trecut un an din viața noastră! Ne-am îmbogățit, cred eu, cu multe momente frumoase, memorabile. Mă refer, firește, la evenimentele culturale care încearcă să ne spulbere necazurile cotidiene, să permită astfel sublimului, sunetelor armonioase să-și facă loc în lumea ce ne are.

E firesc să ne gândim cu nostalgie la ce-a fost, dar și cu gând de bucurie să ne-amintim de realizările ce le-am avut și destul de multe.

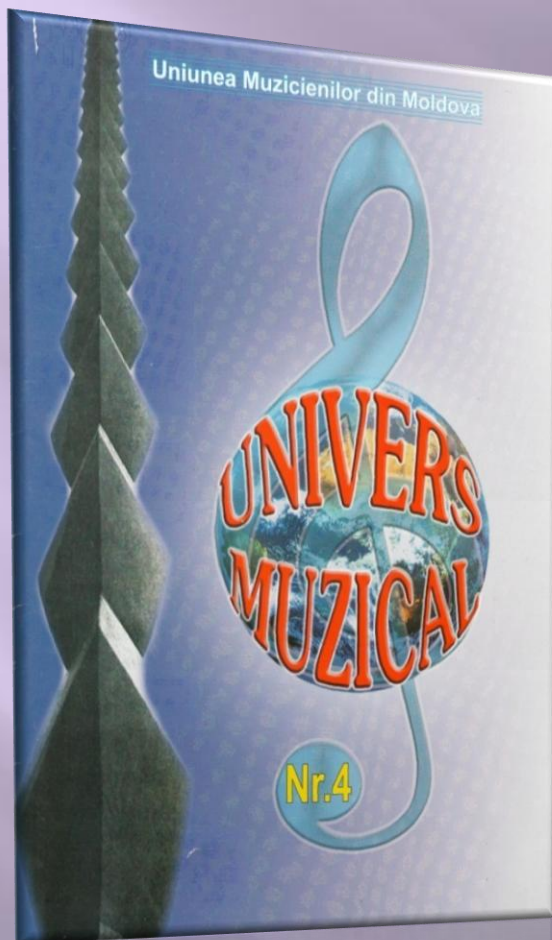
Am reușit să edităm o culegere importantă de colinde - "Aprindeți luminile" la care a muncit un Neam întreg. Așa e - colindele sunt rodul

muncii părinților și străbunilor noștri, dar a căror cuvânt a fost adunat cu multă dragoste și grijă de oameni harnici, așa cum este dragul nostru coleg - **Andrei Tamazlăcaru**.

Ne reușește să unim interesele muzicienilor, artiștilor într-o revistă, care ne e tot mai dragă. Facem, poate nu atât de mult, căci suntem o mână de oameni, dar o facem cu toată dragostea.

Iar lucrul ne reușește și ne sporește doar grație sprijinului acordat nouă, în tot ce facem - de niște oameni cu inimă mare și cu suflet pentru averile culturale ale acestui neam. Cum să nu-i pomenesc? Mă rog lui Dumnezeu și pentru sănătatea lor, și pentru prosperarea "businessului" lor, și pentru neuitarea și dărnicia lor, când e vorba de Cultură, de Artă!

Iar acum când mai suntem la început de an e bine să ne gândim și la ce-am făcut, dar și ce vom face... Multe ne așteaptă!



КТО-ТО НАС ВЫВОДИТ В ЛЮДИ ...

Слово признательности
Ирине Архиповой

Милая моя подруга!

Вы далеко от меня, но в моей душе для Вас есть особое место, где хочу найти Вас всегда. Особенно, когда мне хочется вернуться в самые счастливые мгновения моей жизни. Вы вошли в мою судьбу, когда я только пыталась подняться на большую сцену.

Я восхищалась Вами в Большом Театре, когда Вы выступали рядом с великопальным Лепи



UNIVERS MUZICAL

Монако. Вы были блистательной Кармен! Такого я ещё никогда не видела. Возможно поэтому были столь велики мои переживания, когда пришлось встретиться с Вами на престижном III Международном конкурсе им. П. Чайковского, в рамках которого впервые выступали вокалисты.

В то время я чувствовала себя такой маленькой и незначительной и даже не представляла, что Вы заметите и услышите именно меня.

Мне даже стало чуть не по себе, когда Вы вышли как фурия из зала, где заседало жюри – высокопрофессиональная комиссия, оценивающая наши вокальные способности. Не буду скрывать, Ваш взгляд приковал меня к тому месту, где я стояла, и до меня донеслась фраза: *"Это всё из-за Вашего голоса! Они всё-таки должны оценивать истинное дарование."*

В тот момент я не поняла в чём моя вина, и только когда были объявлены окончательные результаты, согласно которым я (единственная из бывшей империи) заняла III место, (после двух зарубежных исполнительниц). Позже Вы меня убеждали, что это вообще-то первое место. Для меня это была большая победа. Тогда, а может быть позже, я поняла как важно встретить в нужный момент нужного человека, который вывел бы тебя в люди. . .

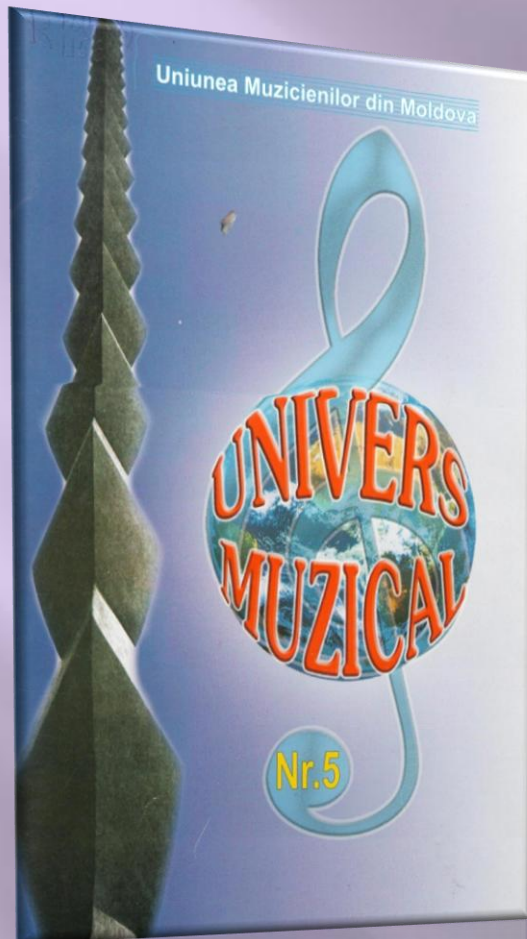
Создателю хотелось послать мне необыкновенного поводыря. Я бесконечно восхищалась и восхищаюсь Ириной Архиповой – высокой, красивой, элегантной, волевой и непреклонной. Той Архиповой с уникальным и неповторимым тембром, совершенной дикцией и блистательной манерой исполнения, в частности романсов, которая любое произведение превращает в настоящее зрелище. Слушая „Сирень“ Рахманинова в Вашем исполнении, ощущаешь всё великолепие и красоту пробуждающейся весной природы и жизни.

Все ваши спектакли были для меня незабываемыми уроками. На них я присутствовала и в качестве ученицы, и в качестве почитателя, и в качестве подруги. Наше сближение было для меня самым щедрым подарком судьбы. С какой радостью, приезжая в Москву, знала, что меня готовы слушать и оценить по достоинству. И что это не кто-нибудь, а великая певица, чей голос звучит в самых престижных залах мира. Та, которая заворожала слух самых изысканных критиков и музыковедов. Я была очень счастлива и горда, когда мы вместе выступали в „Аиде“ и „Трубадуре“, тогда мне казалось, что наши голоса как две птицы летят рядом ввысь, сливаясь с бесконечностью.

Бог дал мне голос благодаря моим родителям, но уверенность в свои способности и в то, что мой голос может радовать и очаровывать вселили в меня именно Вы, уважаемая примадонна великой мировой сцены.

И в счастливые, и в грустные дни я часто представляю, что нахожусь в дорогом для меня и гостеприимном доме на Неждановой, переполненном картинами, которые как-бы напоминают о несбывшейся мечте. . .

Здесь же и подарки от почитателей и друзей, бесконечное количество сувениров, дипломы как знак признания и любви. Наверное, Вы сами себе задаёте вопрос, чем больше дорожить – Золотой лирой с бриллиантами или *"видом на жительство"* на планете носящей Ваше имя *"Ирина"* – звезда среди звёзд? Или многочисленными титулами?



Ecoul Festivalului "Invită Maria Bieșu"

TOAMNA NE ADUCE SURPRIZE MUZICALE

Aștept toamna. Bineînțeles, o aștept pe cea care completează ciclul firesc al anului. Acest anotimp binecuvântat și poleit cu tot aurul care-l are în buzunarele sale Natura și, care ne lasă cel mai înțelept și mai cuminte autograf al astrului ceresc. Anotimpul ajuns a fi pentru chișinăuienii melomani și cel al Muzicii prin grație Tradiționalului Festival Internațional al vedetelor de operă și balet – "Invită Maria Bieșu".

Trăiesc o stare trepidantă în suflet și mă întreb cu teamă: *oare n-o fi ultima ediție?* E știut cât de greu se adună azi finanțele necesare pentru un asemenea eveniment cultural... Dar, mă calmez, de fiecare dată: *va fi atâta timp cât va putea să-l organizeze Maria Bieșu*, care, de ce n-am recunoaște, prin *talentul ei* ne-a arătat încă o dată lumii cine suntem și, prin *numele ei*, mai poate deschide uși ferecate.

Această sărbătoare de suflet ne va mai bucura inimile! Apoi, dacă n-ar avea dumneaei o echipă atât de credincioasă și harnică ("albinuțele mele", cum își numește colegii-subalterni dna Bieșu) – o mână de oameni frumoși la suflet și talentați fiecare în domeniul său: dna **Parascovia Berghie**, care știe și poate mobiliza colectivul, dl **Andrei Tamazlăcaru**, care întotdeauna a străjuit să nu se stingă cumva flacăra din sufletul acestui neam, dna **Galina Pâslaru** – cea cu voce catifelată și cu mare dragoste pentru cântecul popular, dl **Gheorghe Trifăuțanu**, care e un pilon al bărbăției Uniunii Muzicienilor, dna **Tamara Mogâldea** – o cunoscutoare a spiritului artistic adunat în colectivele din țară, dna **Valentina Iudin**, care apără cu fidelitate liniștea acestui colectiv atât de mic, dar care face *foarte mult*, dna **Elena Basoc**, care "binecuvântează" banii investiți în festival... Îmi iau toată îndrăzneala și zic toate astea cu speranța să nu-mi citească meditația înainte de apariția revistei dna Maria Bieșu, alfel s-ăr supăra. Urmăresc de câțiva ani activitatea Uniunii Muzicienilor, cu toate acțiunile culturale și de suflet care le organizează dumeilor și, sincer, mă minunez: așa puțini câți sunt, izbutesc să concureze cu un întreg minister! Apropo de acest festival prestigios care, după mine, este un eveniment de o importanță incontestabilă nu doar pentru republică.

Este de fapt un examen, o testare a valorilor care au ieșit sau se pregătesc să iasă în lume. Apoi, mai e ceva – neavând posibilitatea să ajungem noi (publicul) în lume spre a admira vedete ale scenei, grație acestui festival, vin virtuozii marelor scene la noi. E un fel de a veni muntele la Mahomed ...

Bunăoară, anul acesta, deși părea a fi imposibilă prezența unor personalități cunoscute în lumea muzicii, le-am avut, le-am admirat. Bunăoară, **Mauro Augustini** – bariton (Italia), pe care publicul chișinăuian îl cunoștea deja; **Emmanuel Siffert**, dirijor (Anglia), **Mariana Colpoș**,

soprană (România), **Gabriela Felber**, soprană (Ungaria), **Irina Bogaciova**, mezzo-soprană (Rusia), **Nikolai Koleadko**, dirijor (Belarusi) și alții.

Tonul sărbătorii muzicale a fost dat de primul spectacol – "Dido și Aeneas" de **Henry Purcell**. E vorba de premieră – ceva inedit pentru scena Teatrului de Operă și Balet din Chișinău, lucrarea fiind interpretată în engleză. A fost prezentată, desigur o variantă de concert, fapt care a



DOSS
RM84

MOLDOVA

IULIE-AUGUST 2010

revistă de cultură și dialog social



- 9 UN DOMN...
Dialog cu Ștefan PETRACHE
- 14 JUCOV, SEXAGENARUL
- 18 ORIZONTURI ROZE
PENTRU OPERA
NAȚIONALĂ

Maria Bieșu:
*“E toamnă iar
și vă invit din nou...”*

www.revista.md

0000000000000

NICOLAE POPA

AVE MARIA!

COLINELE SONORE ALE MARIEI BIEȘU



Vocea cu înălțătoare sonorități celeste a Mariei Bieșu a completat mereu golul format după desființarea dramatică a corurilor bisericești odată cu închiderea de către regim a bisericilor. Și asta chiar dacă pentru majoritatea necăjiților noștri de pe la sate sau de la orașe „Tosca” de Puccini, de pildă, era de neînțeles în sens direct, lingvistic. Interpretată de Maria Bieșu atunci, în 1962, „Tosca” însemna și recuperarea unor armonii pierdute. Se zice că însăși raportarea mai în glumă, mai în serios a denumirii acestei opere la cuvântul rusesc „tosca”, cu sensul de dor de vremuri trecute, era un prilej de amară ironie.

Referitor la talentul deosebit al tinerei interprete a acestui rol pe scena Operei din Chișinău, uimirea publicului era și mai mare. Să urci oarecum direct din colbul drumurilor prăfoase ale unui sătuc de la sud pe cea mai importantă scenă din capitală, era mai mult decât un mare noroc, era, de fapt, o răzbunare a destinului. După nedreptățile cauzate de urmările războiului și de consecințele anilor de foamete organizată pe la mijlocul secolului trecut, în toiul unui nesfârșit hostropăț ideologic, când chiar și folclorul trebuia să se înscrie în directivele de partid, apariția unei voci cu deschidere spre templele muzicii clasice însemna o șansă de revitalizare a zonelor sufletești afectate de dezmățul proletcultist apărut la noi peste noapte, odată cu tăvălugul colectivizării forțate. Se refăcea într-un fel traiectoria succesului cu adevărat european pe care îl reputează în perioada interbelică o altă basarabeană, celebra interpretă cu același nume, Maria, — Maria Cebotari.

De fapt, atunci, la 1962, Maria Bieșu, debutând ca proaspătă absolventă a Conservatorului cu rolul Floriei Tosca, inaugura în arta interpretativă basarabeană, după cum afirmă Rodica Iancu, „cea mai strălucită carieră vocală din a doua jumătate a secolului XX, dar și perspectiva unui teatru care a putut să întrețină și să alimenteze această biografie de succes.”

FESTIVALUL „INVITĂ MARIA

BIEȘU” LA 20 DE ANI

Se împlinesc 20 de ani de când la Chișinău toamnele încep printr-o invitație cu totul și cu totul specială.

Suntem invitați să intrăm în armonie cu magnificele culori ale toamnei prin intermediul muzicii.

Invitația e cu atât mai tentantă, cu cât cea care ne invită este însăși Maria Bieșu, Primadona Operei Naționale.

Totodată, suntem mereu surprinși de compoziția extraordinară a oaspeților veniți la Chișinău, care în toate cazurile au fost mari figuri ale lumii muzicale contemporane.

Astfel, sintagma „Invită Maria Bieșu” a căpătat în timp o valoare nu doar estetică, ci și una sentimentală, care face din Teatrul Național de Operă și Balet un templu al muzicii universale în universul toamnei.

Și când te gândești că totul a început într-o perioadă de mari frământări sociale și politice, în septembrie 1990!

Pe fundalul atâtor strămătări ce au rămas într-o mare măsură neînțelese încă și azi, ideea de a inaugura la Chișinău Primul Festival Internațional al marilor cântăreți de operă din întreaga lume, cu genericul „Invită Maria Bieșu”, a fost din toate punctele de vedere o idee salvatoare — salvatoare pentru sufletele noastre mereu dornice de îndulțimi și lumini celeste la intrare în toamnă.



Ce-ar fi să recurgem la un simplu exercițiu de memorie? Mai precis, de memorie auditivă. Și anume, să ne amintim, fiecare în parte, în ce împrejurări ne-a fost dat de-a lungul anilor să o ascultăm pe Maria Bieșu. Rezultatul va fi, vă asigur, magnific și merită tot efortul. Vom descoperi, de-o pildă, că nici o altă voce de la noi nu ne-a însoțit cu mai multă fidelitate, însoțind totodată însăși biografia spirituală a spațiului pruto-nistrean.



Așa se face că vocea Mariei Bieșu ne ajunge mereu din urmă, se ține de noi încă din copilărie, auzită de la banalul difuzor de perete care, de regulă, nu tăcea decât noaptea, transformând la anumite ore ograda părintească într-o sală de concert, ceea ce însemna, fie și inconștient, o nesperată ocazie de civilizare în toilul grăjilor multe și mărunte, și chiar umiltoare

unei, care te-ai mira să-l fi ocolit pe careva. În plus, însăși vestea că o fată simplă dintr-un sat oarecare, fără pregătire muzicală specială, îi făcea pe examinatorii de la Conservator să aplaude vrăjiti de vocea ei, fenomenul în sine era un semn încurajator pentru mulți alții. Era o dovadă că, precum se zice, "da, se poate!", că nu e totul pierdut, că vremurile ar putea să se rease-

ze. Or, nu dispăreră cu totul cei care își mai aminteau cu nostalgie de Chișinăul interbelic, unde era pe cale să se afirme un faimos Teatru de Operă prin vocile unor Jean Athanasiu, Anastasia Dicescu, Nicolae Naga-cievski, Lidia Lipkovska, Elena Ivoni ș.a.

Așadar, apariția Mariei Bieșu cu vocea ei atât de neobișnuită însemna, pe drept cuvânt, un semn al destinului, un semn al

împlinirii noastre. Din fericire, tânăra interpretă s-a dovedit a fi la nivelul așteptărilor și în sensul recuperării unor vaste domenii ale artei interpretative. Și, probabil, același destin pecetluit în ceruri, a făcut ca între anii 1965—1967 să urmeze stagierea la Teatrul „La Scala” din Milano, unde vocea ei de soprano este îndrumată de către maestrul Enrico Piazza, elev al celebrului Arturo Toscanini, pentru viitoarele roluri de răsunet mondial.

Iar marele triumf nu s-a lăsat mult așteptat. În anul 1967 devine laureată a Concursului Internațional consacrat memoriei cântăreței japoneze Miura Tamaki, obținând totodată premiul de onoare „Globul de Aur”, iar pentru cea mai bună interpretare a rolului Cio-Cio-san i se decernează titlul de „Cea mai bună Cio-Cio-san din lume”.

De aici încolo, Maria Bieșu aparține nu numai scenei moldovenești, ci și marilor scene ale lumii. Firește, avea oferte pentru a evolua în marele metropole occidentale, ceea ce presupunea, după cum ne putem da seama, mari bătăi de cap celor responsabili de eliberarea permiselor de trecere peste hotarele Uniunii Sovietice.

În această privință este cunoscut un caz aproape anecdotic. Se știe că după ce marea noastră cântăreață a evoluat pe scena Teatrului Metropolitan Opera din New York, conducerea acestui teatru a expediat către Ministerul Culturii al U.R.S.S. o ofertă oficială solicitând încheierea unui contract cu Maria Bieșu pentru o întreagă stagiune teatrală. Conform acestui contract, urma să interpreteze zece din cele mai frumoase roluri pe scena Metropolitanului.

Ei bine, răspunsul din partea oficialităților sovietice a fost: „Nu!”. Dar știți de ce? Și aici intervine anecdoticul caracteristic pentru acele timpuri marcate de perfidie partinică. Interpreteii s-a spus așa: „Să nu uiți că ești deputat, că trebuie să ai grijă de alegători, că ai obligații morale față de ei”.

Se mai spune că Maria Bieșu a fost tentată de mai multe ori să rămână „dincolo”, însă nu s-a decis niciodată, deoarece ar fi fost de nesuportat pentru ea să rupă legăturile cu mama și cu surorile. Așa că a continuat să meargă pe de o parte la întâlniri cu alegătorii săi din Moldova, pe de alta - în diverse turnee prin Japonia, Australia, Cuba, Israel, S.U.A. etc.

De altfel, deși recunoscută unanim ca fiind Primadonă a Operei Naționale, Maria Bieșu a cântat mereu cu aceeași dăruire și în fața unui public obișnuit, în fața oamenilor de la țară sau în colective muncitorești. Ba chiar se zice că bucuria succesului e mai mare printre oamenii simpli.

În acest sens, dețin și eu o notiță de jur-



nal făcută de mine la Dolna în una din „zilele pușkiniene”, pe 10 februarie 1986, unde consemnez că regretatul Pavel Boțu, moderatorul întâlnirii scriitorilor și a Mariei Bieșu cu satul, face următoarea remarcă în fața publicului după interpretarea recviemului „Ave Maria”: „Maria, uite că și la Dolna ești la fel de furtunos aplaudată ca

Maria Bieșu aparține nu numai scenei moldovenești, ci și marilor scene ale lumii.

la Opera din Chișinău!” M-am întrebat mai apoi de multe ori: oare în ce stare sufletească o ascultase atunci însuși poetul Pavel Boțu? Vorba e că o asculta pentru ultima dată în viață. A doua zi dimineața Pavel Boțu avea să urce în avion pe ruta Chișinău-Moscova, de unde, odată revenit peste câteva zile într-o stare sufletească răvășită, s-a sinucis în împrejurimi nici până azi pe deplin elucidate.

Apropo, despre un anumit gen de „vitalitate mistică” ce răzbat din acest recviem atunci când este interpretat de Maria Bieșu. Efectul acestei vitalități se face simțit mai ales când ai rarisma ocazie de-a o asculta cântând pe Primadona Operei Naționale fără microfon și încă în aer liber. Nimic mai perfect arciuit sub formă de nimburi peste colinele moldave, decât modul lațile vocii ei „de-un autentic belcanto” ce face ca însăși urarea „Ave Maria!” să se transforme într-o expresie aproape materială, telurică, a biblicului nume.

Relativ recent, acum doi ani și ceva, eram și eu în preajma Domniei Sale la înălțimea celor cinci sute și ceva de trepte urcate cu pietetă până la „Lumânarea recunoștinței” lui Ion Druță, în cerul de deasupra Nistrului și deasupra Cetății Soroce, unde a început deodată să moduleze cu vocea-i pe deasupra văii Nistrului și peste toate colinele din jur un „Ave Maria!” de neuitat. Era ca și cum fiecare colină aparte și-ar fi avut coloana ei sonoră menită să multiplice la nesfârșit irepetabila-i voce! ■

Ave Maria! Ave, Maria Bieșu! Ave!..

MOLDOVA

SERIE NOUĂ - НОВАЯ СЕРИЯ - NEW SERIY 7-8/2005

Valori



Maria, cea de acasă...



Primadonna Operele Naționale în rolul Ruxandei ("Alexandru Lapșevanu" de Gh. Măstăreț)

Doar pe scenă este altcineva - de regulă, o femeie cu un destin dramatic. În viața de toate zilele niciodată nu tinde să pară alta decât cea care este cu adevărat. E simplă și firească în orice împrejurări. Comportamentul ei nu-și pierde naturalitatea nici în fața somităților, nici în fața sus-pușilor. Această dezinvoltură, fără îndoială, a preluat-o din felul de a fi al bunelor și părinților, țărani din talpă de la Volintiri, Ștefan-Vodă, și în general din modul de viață al trăitorilor de la țară, oameni de obicei neprefăcuți, care, orice li s-ar întâmpla, le trăiesc pe toate cu demnitate, mulțumind Domnului pentru piine și sare chiar și atunci când nu le au din belșug. Ea nu și-a dorit decât să viețuiască așijderea lor și alături de ei, alegându-și o specialitate prin care să poată veni în ajutor pământului mereu însetat de la baștina sa, și anume hidroameliorația. La tehnicum, descoperi înșina cîntecele pe care le auzea la radio în interpretarea faimoasei pe atunci Tamara Ciobanu. Se visa cu o voce la fel de puternică și cristalină, a ei pe atunci fiind, după cum zice acum, "putînică". Într-o zi a rămas în mod special de una singură într-un auditoriu pentru a încerca să cînte cit va putea de tare. La început, sunetele parcă i se opreau în gît, dar, la un moment, cu totul pe neașteptate, vocea i-a răbufnit ca un șuvoi năvalnic, răsufînd din ce în ce mai liber și mai puternic. Cîneva a deschis ușa. Era diriginta ei, dna Bordeianu, care s-a mirat: "Nici nu știam că ai voce atît de frumoasă!". Dumnezeu i-a adus să asculte fata pe profesorul Akimov care le preda altoirea, dar știa să cînte la acordeon. La sigur, pe acești doi oameni i-a scos în calea ei însuși destinul. Deși preocupările lor aveau puțin comun cu muzica, anume ei au fost cei care mai întîi au antrenat-o în activitatea artistică de amatori, apoi au îndemnat-o să participe la diferite concursuri republicane, conșinși că vocea ei neapărat va fi remarcată de jurii. Așa s-a și întîmplat, fata obținînd multe premii prestigioase. După care, într-o bună zi, însuși ministrul culturii de atunci a venit în vizită la tehnicum și, după ce a ascultat-o împreună cu directorul școlii republicane de muzică "Șt. Neagă", i-a propus să studieze vocalul la conservator... În acest miraculos și fericit mod, calea vieții ei s-a strămutat în cu totul altă albie, urmînd ca pe bolta artei noastre să răsără una dintre cele mai scînteietoare stele.

În 1962, debutează cu mult succes pe scena chișinăviană (cu Floria Tosca din "Tosca" celebrului Giacomo Puccini), iar cu cinci ani mai tîrziu, la un concurs internațional din Japonia, este apreciată de juriu ca cea mai bună interpretă din lume a rolului Cio-Cio-san (din "Doamna Butterfly" a aceluiași Giacomo Puccini). Acea memorabilă în cariera ei artistică primăvară a lui 1967 (gîndindu-se că printre cele 20 de participante din diferite țări o fi fiind cîntărețe mult mai bune decât ea, o începătoare în operistică, și-a zis atunci în sinea sa că, în ultimă in-

stanță, și asta e mult: nu doar pur și simplu să vezi un colț atît de pitoresc al pămîntului cum este Japonia, ci să-l vezi în anotimpul cînd sacura e în plină floare, tabloul semînd cu unul parcă scoborit din rai...) ca și cum i-a deschis larg porțile în universul teatrului liric. Și ea a intrat - cu temeritatea ce o caracterizează, cu vocea sa inconfundabilă și cu o rară capacitate de muncă - pentru ca să-și găsească aici spațiul său, microcosmul care, nu am nici o îndoială, demult o aștepta. Pentru că un popor ca al nostru, cu o ureche muzicală atît de fină și cu o dragoste de cîntec atît de mare, mai devreme sau mai tîrziu trebuia să-și manifeste harul și în această aleasă artă a artei vocale - opera. Maria Cibotari a fost așijderea unei probe prin care providența ne-a arătat cine mai putem fi, ca mai apoi să ne dăruiască o altă Marie, vocea căreia de asemenea să răsune pe scenele celor mai prestigioase teatre de operă din lume. Dar după fiecare turneu prin străinătăți să ne-o aducă înapoi, dină de dor de casă. N-a ademenit-o nici una din multimea de propuneri de a pleca pe totdeauna în altă țară, în care i se ofereau condiții de creație și de viață nemaiasuzit de avantajoase pentru ea. A rămas în Chișinău pentru ca, prin prezența și activitatea sa, să aducă în jurul său cîntăreți talentați, împreună cu ei să promoveze pe scena națională un repertoriu de opere ale operei mondiale (de exemplu, în teatrul nostru Sovietic, "Norma" de V. Bellini a fost înscenată pentru întîia oară anume la noi, și iată și explicația: partiția principală, a Normei, fiind una dintre cele mai dificile în domeniu, doar Maria Bieșu a avut respectivele capacități (dar și respectivul curaj)) pentru a-i face față). Ca rezultat, Teatrul de Operă din Moldova își cucerește faima unei instituții culturale de înaltă prestanță. Fondarea de către primadonna lui a Festivalului Internațional "Vă invităm Maria Bieșu" (1990) a fost un act logic și îndreptățit, care a ținut în aceeași măsură și de celebritatea ei, și de reputația teatrului. Faptul că manifestația se desfășoară la fiecare început de toamnă de acum 15 ani la rînd (într-o dificultă pentru noi perioadă de timp, încărcată de multiple probleme) și că la ea vin să participe cîntăreți din întreaga lume (inclusiv din Japonia!), demonstrează că Moldova este nu pur și simplu o pată pe hartă, ci o palmă de pămînt care, deși nu are în străfundurile sale nici petrol, nici cărbune, nici mineruri, nici aur, totuși, nu este uitată de Dumnezeu... Pentru confirmare, El ne-a trimis-o pe Maria Bieșu - ca să-i spună și lumii acest adevăr...

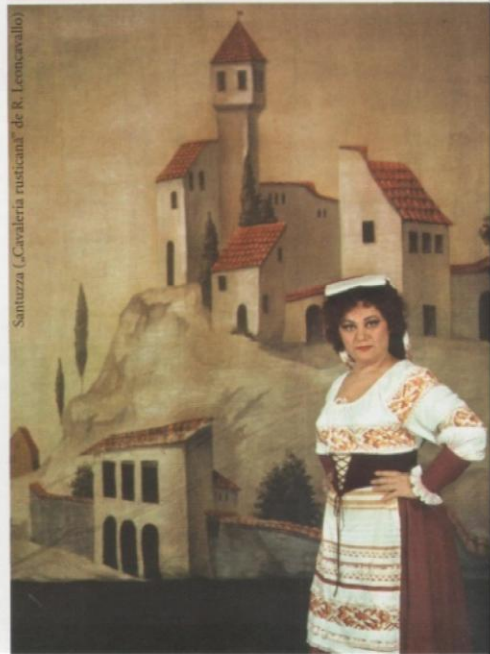
Anastasia RUSU-HARABA
Foto de Mihai POTĂRNICHE,
Valeriu CORCIMARI
și din arhiva cîntăreței

PS. În cadrul ediției curente a Festivalului "Vă invităm Maria Bieșu" (a 15-al), oaspeții, dimpreună cu noi toți, vor sărbători și 45 de ani de creație ai mării noastre cîntărețe...

Cio-Cio-san („Madame Butterfly” de G. Puccini)



Santuzza („Cavaleria rusticana” de R. Leoncavallo)





Elizabetha „Don Carlos” de G. Verdi)

Мария, одна из нас...



Serafina „Clopoteleul” de G. Donizetti)

С малолетства ее одинаково завораживали музыка, звуки которой творили с ее душой что-то необъяснимое словами, и земля, из которой чудом вырастали трава, цветы, деревья... На ее родине – село Волинтирь района Штефан Водэ – то есть на юге Молдовы, дождей всегда было мало, и земля трескалась от жажды. Девочке казалось, что от трещин земле больно и что боль утихнет, если землю напоить водой. Позже это детское чувство породило желание стать гидромелиоратором. Учеба в техникуме шла хорошо. Готовясь к занятиям, она частенько напевала песни, которые не раз слышала по радио в исполнении знаменитой в то время Тамары Чобану. Как ей хотелось иметь такой же сильный голос! Однажды, оставшись в пустой аудитории, решила попробовать петь изо всех сил. Звуки долго застревали в горле, пока в один миг мелодия не прорвалась, как бурная вода сквозь плотину. Дверь неожиданно открылась, в аудиторию вошла удивленная классная руководительница, госпожа Бордеану: «Мария, что ты тут делаешь?». «Пробую петь...» – смущенно ответила девушка. Учительница позвала послушать студентку преподавателя ботаники Акимова, который (все в техникуме знали) очень любил музыку, играл на аккордеоне. Эти два педагога не иначе как были ниспосланы Марии самой судьбой, потому что именно они, по роду своих занятий далекие от музыки люди, первыми начали способствовать ее приближению к тому, что ей было предназначено. Они привели девушку в художественную самодеятельность, потом посодействовали ее участию в разных республиканских конкурсах, в которых она все чаще занимала первые места. О ней начали говорить и писать. И в один прекрасный день сам тогдашний министр культуры пригласил ее учиться в консерватории на отделении вокала. Таким чудодейственным образом начался путь Марии Биешу к оперной сцене. Ко всему этому нужно добавить и стажировку в знаменитом итальянском театре «Ла Скала».

Любители оперы заметили ее с первой роли (Флория Тоска из «Тоски» известного итальянского композитора Джакомо Пуччини), но по-настоящему большой успех принес ей 1967 год. В ту весну, на международном конкурсе в Японии, она была признана, кстати, очень авторитетным жюри, лучшей Чио-Чио-сан мира. И не важно, что по возвращении домой в аэропорту никто не встречал ее цветами и поздравлениями. Все это у нее будет сполна потом, пока же важнее победа, благодаря которой имя Марии Биешу обретает всемирную известность. Певицу начинают приглашать на гастроли прославленные театры не только

Советского Союза, но и многих зарубежных стран. Ее уникальное колоратурное сопрано жаждут услышать ценители оперы со всех континентов земли. Ей предлагают работать в Большом театре, выгодные контракты поступают от «Метрополитен-опера» и других театров, но, сколь это ни заманчиво, Мария Биешу предпочитает оставаться в родном театре (как она признается, вне дома чувствует себя нормально не более трех дней, после чего тянет на родину). Она собрала здесь труппу талантливых певцов (из наших!), на сцене Кишиневской оперы спела всех героинь лирического театра, включая Норму из одноименной оперы Беллини (кстати, эта партия считается одной из сложнейших в оперном репертуаре, и только благодаря Марии Биешу «Норма» впервые была поставлена именно в Молдове), которые в

ее исполнении считаются шедеврами оперного пения. Эта благоприятная ситуация побудила наших композиторов к созданию национальных опер. Отметим «Героическую балладу» А. Стырчи, «Плиру» Георгия Няги и «Александру Лэпушняну» Георгия Мусти. Международный фестиваль «Приглашает Мария Биешу», основанный ею в 1990 году, не является капризом или признаком тщеславия, а желанием привлечь внимание к стране, в которой нет нефтяных месторождений, угля, руды, золота и многого другого, зато она богата добрыми, работающими и талантливыми людьми. Между прочим, этой особенной оперы фестиваля будут праздновать – вместе с нами! – 45 лет творческой деятельности нашей примадонны. Как говорится, она это заслужила!

Анастасия РУСУ-ХАРАБА

A great spiritual value

The name and distinctive voice of Maria Biesu have become known both to professionals and opera fans from all over the world since 1967, when, at the International Festival in Japan, she became the holder of the Prize I for the best performer in the role of Cio-Cio-san. Since then, she has performed on the most prestigious stages of the world, being the protagonist of the most notable lyrical plays by composers of all nations and times, including Norma, by V. Bellini, considered one of the most difficult from the point of view of vocal interpretation.

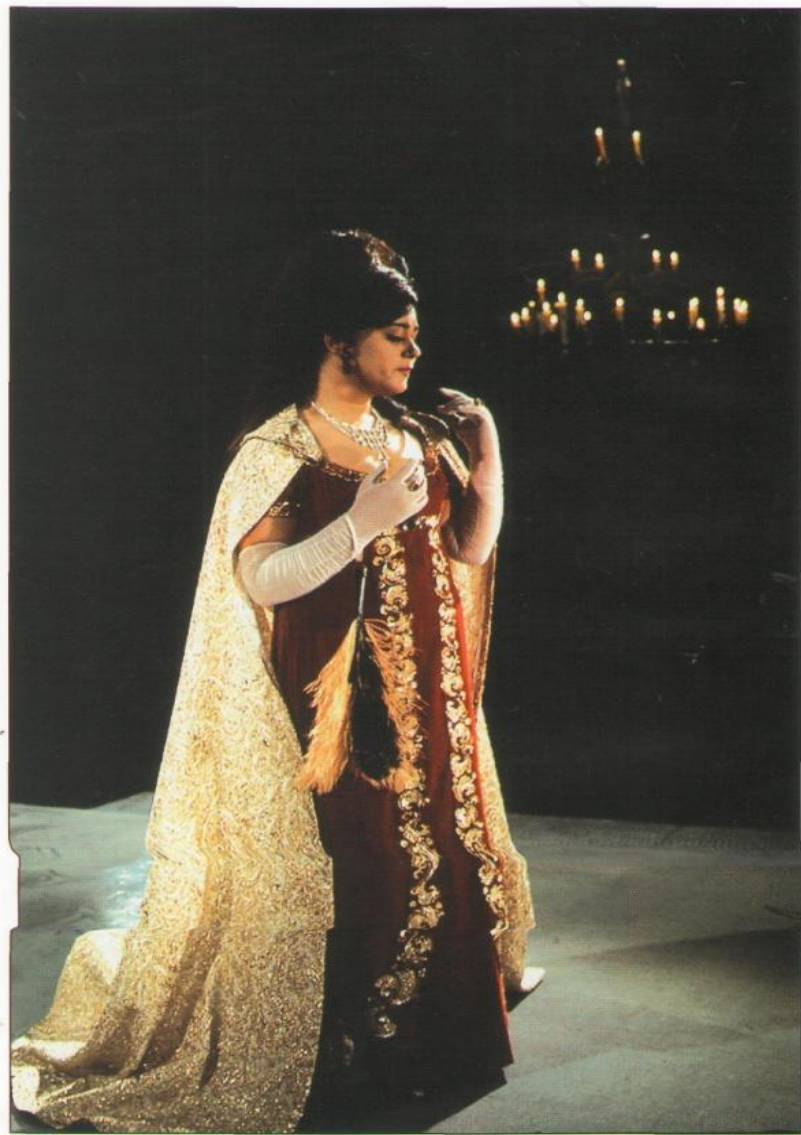
She has never accepted any proposal to leave abroad. She remained home, doing her best so that the National Opera becomes a high-class cultural institution, invited on tours in many European countries. In 1990, she founded the Festival Maria Biesu Invites, due to which Moldova became known to the whole world as an artistic centre, able to attract famous singers from everywhere. Through her activity, the famous singer demonstrated that, although her country does not avail of big material values, the providence, however, gifted her with priceless spiritual values. One of these spiritual values is the singer herself...



Maria Biesu, omagiată de conducătorii țării, prieteni și colegi



Cea mai bună *Cio-Cio-san*, 1967
Лучшая *Чю-Чю-сан*, 1967
La meilleure *Cio-Cio-san*, 1967
The best *Cio-Cio-san*, 1967



Floria Tosca din spectacolul *Tosca* de G. Puccini
Флория Тоска в спектакле *Тоска* Дж. Пуччини
Floria Tosca dans le spectacle *Tosca* de G. Puccini
Floria Tosca from the spectacle *Tosca* by G. Puccini



În opera *Aida* de G. Verdi
В опере *Аида* Дж. Верди
Dans l'opéra: *Aida* de G. Verdi
In the opera *Aida* by G. Verdi

Aida
Аида



În opera *Turandot* de G. Puccini
В опере *Турандот* Дж. Пуччини
Dans l'opéra: *Turandot* de G. Puccini
In the opera *Turandot* by G. Puccini





Maria Bieșu – Doctor Honoris Causa alături de Victor Gherlac, Artist al Poporului
Мария Биешу – Доктор Хонорис Кауса с Народным артистом Виктором Герлаком
Maria Bieșu – Docteur Honorios Causa près de Victor Gherlac, Artiste du Peuple
Maria Bieșu – Doctor Honoris Causa near Victor Gherlac, People's Artist

Testament spiritual către popor

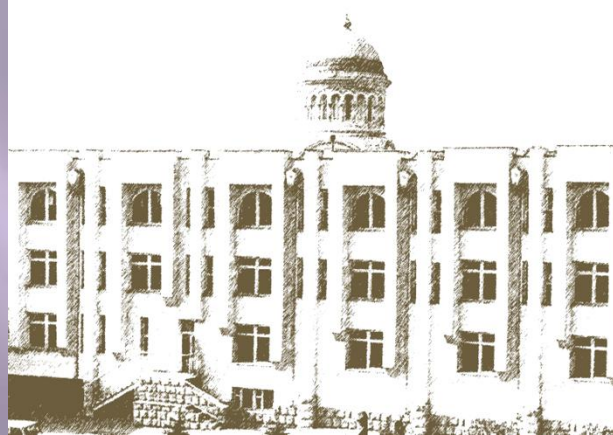
“Dragii mei concetățeni,

Susținerea pe care o simt din partea Dumneavoastră nu doar în ultimul timp, dar pe tot parcursul vieții mele de creație, îmi oferă dreptul să mă adresez vouă cu aceste cuvinte de dragoste și recunoștință și cu acest mesaj.

M-am născut cândva pe acest pământ, în țara care se numea Regatul României. Recunoașterea mi-a venit tot pe acest pământ, dar care se numea Uniunea Sovietică. Astăzi, am susținerea locuitorilor Patriei mele iubite, Republica Moldova. Vreau ca pământul nostru să prospere, să aducă lumii bunătate și lumină. Faceți tot ce vă stă în puteri ca să fie așa.

Cu dragoste, a voastră Maria Bieșu“.

Biblioteca Științifică a Universității de Stat “Alec Russo” din Bălți



Realizatori:

Valentina TOPALO, Silvia CIOBANU, Elena ȚURCANU, Ariadna MUSTEAȚĂ

2012